

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**КАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ОСНОВИ КУЛЬТУРИ І ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ”

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

першого (бакалаврського) рівня

за спеціальністю А3 Початкова освіта

галузі знань А Освіта

Освітня кваліфікація: Бакалавр початкової освіти

Професійна кваліфікація: Вчитель-бакалавр початкових класів закладу

загальної середньої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025р.

м. Коломия– 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи культури і техніки мовлення
Викладач (-і)	доц. Макарук Ольга Любомирівна
Контактний телефон викладача (-ів)	+380509802793
E-mail викладача	olha.makaruk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 14.00-16.00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є нормативність (дотримання усіх правил усного і писемного мовлення); адекватність (точність висловлювань, ясність і зрозумілість мовлення); естетичність (використання експресивно-стилістичних засобів мови, які роблять мовлення багатим і виразним); поліфункціональність (забезпечення застосування мови у різних сферах життєдіяльності).

Зміст навчальної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вміння спілкуватись із дотриманням норм сучасної української літературної мови; використовувати формули ввічливості; керувати диханням і голосом під час комунікації; вільно оперувати мовними засобами під час комунікативного акту відповідно до умов і мети спілкування.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни “Основи культури і техніки мовлення” є навчити студентів досконало володіти мовними засобами, спілкуватися з дотриманням норм сучасної української мови та мовленнєвого етикету, сформуванню умінь впливати словом та віртуозно відтворювати експресивно-емоційний зміст художніх творів.

Завдання курсу полягають у тому, щоб:

- зацікавити студентів нормативно спілкуватися, розвивати навички впливу за допомогою мовних засобів;
- ґрунтовно та системно засвоїти норми сучасної української літературної мови;
- оволодіти нормами мовленнєвого етикету;
- підвищити рівень культури мовлення майбутніх педагогів;
- виробити навички техніки мовлення.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).\

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової школи: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН 3. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПРН 4. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПРН 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

5. Організація навчання				
Обсяг курсу				
Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		10		
практичні		20		
самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/ вибіркова	
2	A3 Початкова освіта	1	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. “Основи культури і техніки мовлення” як навчальна дисципліна. Мовленнєва комунікація. Культура мовлення як елемент загальної культури людини.		2	2	10
Тема 2. Сучасна українська літературна мова. Мовні норми. Стилєва диференціяція сучасної української літературної мови.			4	10
Тема 3. Основні комунікативні ознаки культури мовлення. Мовний етикет як необхідна одиниця культури мовлення.		2	2	10
Тема 4. Техніка мовлення. Складові техніки мовлення		2	4	10
Тема 5. Засоби логіко-емоційної виразності мовлення.		2	4	10
Тема 6. Екстралінгвістичні засоби комунікації.		2	4	10
Загальна кількість		10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни		Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів університету. Система оцінювання включає поточний, модульний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і передбачає		

	усні відповіді здобувачів на теоретичні питання. Здобувач може отримати додаткові бали за результати неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих її тем (але не більше 10 балів) (див. «Політика навчальної дисципліни») відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Залік – 50. Участь в роботі впродовж семестру – 50 балів (оцінки за практичні завдання – 35 балів, за самостійну роботу – 15 балів).
Вимоги до письмових робіт	Вид роботи – доповідь, повідомлення, презентації. Тестові завдання передбачають вибір правильного варіанта відповіді.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 35 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 90% практичних занять. При виставленні допуску до екзамену враховуються навчальні досягнення здобувачів (бали), набрані за поточні опитування під час аудиторних годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали за результатами неформальної освіти.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік.
7. Політика навчальної дисципліни	
<i>Письмові роботи:</i> Виконання письмових робіт у процесі вивчення навчальної дисципліни є обов'язковим для всіх здобувачів першого (бакалаврського) рівня. <i>Академічна доброчесність:</i> здобувачі повинні дотримуватись правил академічної доброчесності при підготовці матеріалів доповідей, повідомлень, демонструвати відповідний рівень загальної культури, діяти на засадах соціальної відповідальності, керуватися нормативно-правовими документами: Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положенням про Комісію з питань етики та	

академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положенням про запобігання академічному плагиату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

*В і д в і д у в а н н я з а н я т ь : п о р я д о к т а
о р г а н і з а ц і я к о н т р о л ю з н а н ь
в и з н а ч а ю т ь с я « П о л о ж е н н я м п р о
о р г а н і з а ц і ю о с в і т н ь о г о п р о ц е с у т а
р о з р о б к у о с н о в н и х д о к у м е н т і в з
о р г а н і з а ц і ї о с в і т н ь о г о п р о ц е с у в
П р и к а р п а т с ь к о м у н а ц і о н а л ь н о м у
у н і в е р с и т е т і і м е н і В а с и л я С т е ф а н и к а »
в в е д е н о г о в д і ю н а к а з о м р е к т о р а № 447
в і д 24 л и п н я 2015 р . ; і з в н е с е н и м и з м і н а м и
н а к а з о м р е к т о р а № 572 в і д 03 л и п н я 2025 р .)*

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf>

Неформальна освіта: Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-pykarpatському-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

Основна:

1. Антисуржик : навч. посіб. / О. Сербенська та ін. ; за заг. ред. О. Сербенської. 4-те вид., допов. і перероб. Львів : Апріорі, 2023. 302 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 284 с.
3. Берегова Г., Предместніков О. Культура мовлення у системі професійної підготовки молоді : монографія. Херсон : Олді-плюс, 2021. 272 с.
4. Береза Т. Гарна мова – одним словом : словник вишуканої української мови. Львів : Апріорі, 2017. 417 с.
5. Гончаров Г., Карпець Л. Риторика і культура мови : навч. посіб. Харків : Панов А. М. [вид.], 2018. 179 с.
6. Дубчак О. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ : Віхола, 2020. 192 с. 1

7.Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення : посіб. 2-ге вид., доп. і змін. Київ : Арій, 2019. 607 с.

Допоміжна:

1. Голубовська І., Підгурська В. Правописна підготовка студентів на заняттях з української мови за професійним спрямуванням. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 35. Т. 2. С. 231–237

2. Гриценко Т.Б. Українська мова та культура мовлення : [навчальний посібник] / Т.Б. Гриценко. К. : ЦНЛ, 2005.

3. Климова К. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів : монографія. Житомир : Рута, 2010. 560 с.

4. Коновалова М., Кришталь О. Новий український правопис в ілюстраціях. Правила – легко та швидко. Харків : Основа, 2021. 144 с.

5. Культура фахового мовлення : [навчальний посібник] для студентів навчальних закладів / Н. Д. Бабич, К. Ф. Герман, М. В. Скаб та ін.; [Н. Д. Бабич (ред.)]. Чернівці : Книги. ХХІ, 2006.

6. Томіленко Л. М. Суржик як об'єкт наукових досліджень і дискусій // Мовознавство. 2014. № 4. С. 69 –80.

7. Українська мова. Енциклопедія / В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), О. І. Зяблюк та ін. – 2-е вид. випр. і доп. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.

Е л е к т р о н н і р е с у р с и

Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України. Режим доступу: <https://speakukraine.net/#project>

Курси української мови на освітній платформі Learning passport <https://uied.org.ua/2022/02/5158/>

Тренажер з правопису української мови <https://webpen.com.ua/>

Онлайн курс “Українська мова” від освітнього проєкту “Education Era” <https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/u102/U102/about>

Онлайн-ресурс "Неправильно-правильно" <http://nepravylno-pravylny.wikidot.com/>

Курс лекцій про мову від Ірини Фаріон <https://www.youtube.com/@StudioFarion>

Онлайн-ресурси "Яке пишеться?" <https://yak-pyshetsya.com/>

Мультимедійний курс "Сучасна українська мова" <https://eduhub.in.ua/courses/suchasna-ukrajinska-mova>

Викладач

кандидат педагогічних наук, доцент

Ольга МАКАРУК